

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för naturresurser och
jordbruksvetenskap

"Det är här och nu, vad som händer imorgon det vet vi inte"

– Lokala perspektiv på ideellt arbete med asylsökande i
Näsåker och Resele

"We have to live in the present, we can't know what will
happen tomorrow"

– Local perspectives on voluntary work with refugees in Näsåker
and Resele

Tove Lager

"Det är här och nu, vad som händer imorgon det vet vi inte"

- Lokala perspektiv på ideellt arbete med asylsökande i Näsåker och Resele.

"We have to live in the present, we can't know what will happen tomorrow"

- Local perspectives on voluntary work with refugees in Näsåker and Resele

Tove Lager

Handledare: Thomas Norrby, Sveriges lantbruksuniversitet,
Institutionen för stad och land, avdelningen för landsbygdsutveckling

Examinator: Malin Beckman, Sveriges lantbruksuniversitet,
Institutionen för stad och land, avdelningen för landsbygdsutveckling

Omfattning: 15 hp

Nivå: Grundnivå, G2F

Kurstitel: Självständigt arbete i landsbygdsutveckling

Kurskod: EX0523

Program/Utbildning: Agronomprogrammet - landsbygdsutveckling

Utgivningsort: Uppsala

Publiceringsår: 2015

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: Asylmottagning, resiliens, sociala nätverk, ideell organisering

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap
Institutionen för stad och land

Abstract

Näsåker and Resele are two rural communities where refugees has recently been placed waiting for a permit to stay in Sweden. This inspired an organization within the civil society and the Integration group of Näsåker and the Refugee group of Resele were formed. The purpose of this essay is to examine how this organization has happened, what their activities consists of and which challenges the volunteers face. The essay also aims to connect these themes with the concept of resilience to identify possible gains for the communities. The volunteers are characterized by their flexibility and they have shaped their activities according to both local conditions and the needs of the refugees. For example they organize Swedish classes for the refugees.

The volunteers describe how much it affects them personally to work with the refugees. This correlates with the relatively high number of refugees the volunteers meet and the relatively low and constant number of volunteers. Every one of the individuals working for the refugees has an important role in the activities. This role can mean a lot of responsibilities and make the volunteers hard to replace. Therefore it is important to consider what responsibilities that are placed on civil society, directly and indirectly.

Organizations like the Integration- and the Refugee group in Näsåker and Resele contribute to the formation and growth of social networks in the communities. It can also potentially increase trust and social capital. All these things have a positive effect on resilience. The value of this needs to be made visible.

Keywords: refugee reception, resilience, social networks, voluntary organization

Sammanfattning

Näsåker och Resele är två bygder där man nyligen öppnat flyktingboenden. I samband med detta har det skett en organisering i civilsamhället och man har bildat Näsåkers Integrationsgrupp och Reseles Asylgrupp. Den här uppsatsen syftar till att undersöka hur den här organiseringen har gått till, hur verksamheten ser ut idag och vilka utmaningar de engagerade möter. Samt att koppla samman detta med begreppet resiliens för att se möjliga vinster för bygderna. De engagerade har under sin organisering varit enormt flexibla och anpassat verksamheten efter både de lokala förutsättningarna och de asylsökandes behov. De organiserar bland annat svenskundervisning.

De berättelser jag tagit del av visar hur stark personlig påverkan engagemanget för de asylsökande kan ha på de engagerade. Detta samspelar med den relativt höga genomströmningen av asylsökande och det relativt låga och konstanta antalet engagerade. Varje individ som engagerar sig fyller en nyckelroll för verksamheten. Denna roll kan innebära mycket ansvar och det kan också göra dem svårersättliga. Därför är det viktigt att föra en diskussion om vilket ansvar som åläggs civilsamhället, direkt och indirekt.

Organiseringar i civilsamhället som Integrations- och Asylgruppen bidrar till att sociala nätverk bildas och stärks i bygderna. Det kan också öka tilliten och det sociala kapitalet på platsen. Allt detta har positiva effekter på bygdernas resiliens. Dessa värden är viktiga att synliggöra.

Nyckelord: asylmottagning, resiliens, sociala nätverk, ideell organisering

Tack!

Tack till alla som tagit sig tid och visat intresse och engagemang. Jag vill rikta ett speciellt tack till mina informanter i Resele och Näsåker som varit vänliga och hjälpsamma, utan er skulle det inte blivit någon uppsats. Jag vill också tacka Nils Lagerroth och Lovisa Carneland från Landsbygdsnätverkets Integrationsgrupp som har varit ett stöd under hela processen. Jag vill också rikta ett stort tack till min handledare Thomas Norrby som uppmuntrat och väglett mig.

Innehållsförteckning

1 Inledning	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Näsåker och Resele	8
1.3 Syfte och frågeställning	9
2 Metod.....	10
3 Teori	13
3.1 Nätverk och transitivity	13
3.2 Socialt kapital och tillit	14
3.3 Resiliens	15
4 Empiri.....	17
4.1 Att komma igång!.....	18
4.2 De olika aktiviteterna	21
4.2.1 Svenskundervisning.....	22
4.2.2 Integrationslokalerna.....	24
4.2.3 Smyrnakvällar	25
4.2.4 Facebookgrupperna.....	26
4.3 Långsiktighet - Hur länge orkar man?	27
4.3.1 Stor och varierad genomströmning.....	27
4.3.2 Personlig påverkan	29
4.3.3 Begränsat antal engagerade.....	30
4.3.4 Vad kan vi göra och vad bör vi göra	30
4.3.5 Målsättningar	31
5 Analys	33
5.1 Organiseringen och resiliens	34
5.2 Aktiviteterna och resiliens.....	36
5.3 Utmaningarna och resiliens	38
6 Slutord.....	42
7 Referenser	44

1 Inledning

1.1 Bakgrund

"Sen kom de första i november, när det var snöstorm och kallt och eländigt. Telefonkedjan gick, nu är dom på väg, nu kommer dom, dom är nere i Sollefteå. Och dom fick ju en rivstart. Och då var det ju snö och eländigt. Bussen kunde inte köra upp dom. Det är nog ett minne som sitter i huvet på oss alla tror jag, på mig i alla fall. Det blev ju som en chock för dom. Dåligt på fötterna. Åtta ungarlar och tre kvinnor, i badtofflor och inga kläder och ingen mat och ingenting" - Sofia, Resele Byalags Asylgrupp

I november anlände de första flyktingarna till asylboendet i Resele. Veckorna innan hade föregåtts av ett idogt arbete av engagerade på bygden för att förbereda för deras ankomst på alla möjliga sätt, från att skaffa fram gardiner för att göra bostäderna trivsamma till att leta efter människor med språkkunskaper i arabiska.

Det går till på ungefär samma sätt på många platser i Sverige när de första flyktingarna anländer. Man får, eller får inte, information från kommunen, och sedan organiserar man sig lokalt. De lokala mottagningsgrupperna är de aktörer som i många fall arbetar närmast de

asylsökande på landsbygden. Därför är deras perspektiv på asylmottagningen viktigt för det fortsatta arbetet med flyktingar och långsiktig organisering. I det här arbetet ligger fokuset på lokalbefolkningens engagemang i asylmottagning. En utgångspunkt är den lokala bygden som integrationsaktör. Integration är ett begrepp med en omdebatterad definition. I den här uppsatsen kommer begreppet integration att användas av praktiska skäl. Det definieras då som deltagande i, förståelse för och trivsel i sin miljö.

1.2 Näsåker och Resele

Näsåker och Resele är två orter i Sollefteå kommun, de ligger båda invid Ångermanälven och med bil är det en kort resa mellan orterna. Området var länge ett småbrukarlandskap, fram till industrialismen. "Folket odlade de magra jordarna, fiskade i havet, drev sina djur till fäbodvallarna under försommaren och jagade under vintrarna. Det har funnits bofasta människor i Ångermanlands älvdalar, och längst kusten, de senaste 5000 åren" (Tidholm 2014:274).

På Reselebygdens egen hemsida beskriver man hembygden såhär: "Det är svårt att sätta fingret på vad det är som gör att Resele är en så framgångsrik plats att bo på. Kanske är det den vackra naturen med böljande nipor, den slingrande Ångermanälven, närheten till bärrika skogar, fiske och friluftsliv" (resele.se - 24/2-2015). Ångermanälven flyter också förbi Näsåker, och älven tillsammans med de branta niporna skapar en alldeles unik naturmiljö. Beskrivningen av bygderna är viktig, för det är alla byars särskilda drag som särskiljer dem och gör dem attraktiva att leva i. Den kulturella identiteten på platsen tillsammans med den lokala naturen. Olika bygder är också olika när det handlar om vilka aktörer som är starka i bygden, vilket i sin tur påver-

kar utformningen av lokalt asylmottagande. Olika landsbygder har olika förutsättningar. Det är alltså svårt att identifiera något som man skulle kunna kalla "representativ" landsbygd. Det finns en bred variation mellan landsbygder. Den här uppsatsen speglar kontexten för Näsåker och Resele. Den avgränsas även till just asylmottagning, även om det såklart finns andra typer av inflyttning till bygderna och andra situationer där integration sker.

1.3 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att undersöka vilken organisering som skett på två landsbygdsorter efter att lokalbefolkningen fått veta att det ska placeras asylsökande i orterna, och hur detta i fortsättningen påverkar bygden och de engagerade som deltagit i organiseringen.

Utifrån syftet har tre frågor formulerats:

1. Hur organiserade sig lokalbefolkningen när de fick besked om att det skulle komma asylsökande och hur ser verksamheten ut idag?
2. Vilka utmaningar möter de engagerade?
3. Vilka effekter kan asylmottagningen få på de båda bygdernas resiliens?

Tillsammans kan dessa frågor belysa huvudfrågan: Hur arbetar Näsåkers Integrationsgrupp och Reseles Asylgrupp med asylsökande och vilka utmaningar möter de?

2 Metod

Avgränsningar

Uppsatsens huvudinriktning kommer att vara beskrivande. Det är en del av en kvalitativ metod där syftet är att få en bild av informanternas egna perspektiv. Utgångspunkten är "ideografisk", dvs. att varje fenomen måste betraktas utifrån sina unika förutsättningar (Teorell 2007:11). I undersökningen besöks två platser. Denna avgränsning ger möjlighet att bli djupare engagerad i människorna på bygden och få en bättre förståelse för förutsättningarna. Jag träffade i det här skedet också Majed Safaee som är kommunikationsstrateg på Sollefteå Kommun. Han gav mig en fördjupad förståelse för hur asylmottagningen och integrationen planeras och organiseras i kommunen. Urvalet av informanter är strategiskt, där jag efter att ha gjort en aktörskarta över kommunen har valt de organisationer som bildats för att ta emot flyktingar i byarna. Jag förstod snabbt hur viktiga Integrationsgruppen i Näsåker och Asylgruppen i Resele är. Eftersom dessa var de organisationer som arbetar närmast de asylsökande valde jag att koncentrera mig på dem. Andra viktiga organisationer i de båda bygderna är Resele IF, Smyrna församling i Resele, Ådalslidens Församling, Ådalslidens SK och de lokala Byalagen. Det är viktigt att komma ihåg att det ser annorlunda ut på andra platser. Jag tog kontakt med personer från de båda grupperna som sedan fungerade som en länk till

de andra ideellt engagerade. Asylgruppens struktur är mer formell, därför valde vi att gå vidare med en gruppintervju. I Näsåker har man en annan struktur som gjorde att individuella intervjuer med de engagerade lämpade sig bättre. Det var genom min kontakt med dessa grupper som jag också lärde känna asylsökande. Min metod för att hitta informanter var en process som kan liknas vid snöbollsmetoden (Teorell 2007:86).

Inledande gruppintervju

Den 3e mars träffade jag Asylgruppen i Resele och de berättade öppet om sin verksamhet. Hur de arbetar, vilka som är engagerade och varför. Det gav en bild av förutsättningarna de möter, och vilka de största svårigheterna är. Intervjun gav både yttre fakta om händelseförlopp, men fångade samtidigt informanternas subjektiva värderingar. Att välja gruppintervju gav fördelen att interaktionen i gruppen skapade fler associationer och nya infallsvinklar, deltagarna fick hjälp av varandra. För vissa kan det kännas tryggt att vara tillsammans med andra i en grupp (Kajiser & Öhlander 2011:91).

Individuella intervjuer

Jag genomförde två samtalsliknande intervjuer, vilka skedde med en informant åt gången. Dessa två informanter är svenskar som är engagerade i Integrationsgruppen. Jag träffade dessa intervjupersoner flera gånger i samband med mina deltagande observationer. En av dessa intervjuer skedde över Skype. Jag gjorde också vid två tillfällen intervjuer med asylsökande. Vid det första tillfället träffade jag en familj där jag pratade med båda föräldrar. Vid det andra tillfället träffade jag två bröder, varav den ena nyligen fått uppehållstillstånd och den andra fortfarande väntade på besked. De syftade till att förstå ämnen från den levda vardagsvärlden ur den intervjuades eget perspektiv (Kvale

& Brinkmann 2014:39). Intervjuerna var samtalsliknande, det innebär att de finns på en glidande skala mellan ostrukturerad och strukturerad. De inleddes med en mer öppen fas där frågorna var allmänna, och övergick sedan till en andra fas där frågorna var mer specifika. I den första fasen anpassades frågorna efter vem jag intervjuade. I andra fasen fanns ett antal frågepunkter sammanförda under övergripande teman, vilket öppnar för att det alltid finns möjlighet till utveckling och fördjupning (Kaijser & Öhlander 2011:kap. 4). Efter varje intervju ägnade jag cirka tio minuter åt att reflektera över vad jag lärt mig under intervjun och jag antecknade mina tankar i en fältdagbok. Jag pratade även med fler personer under mina deltagande observationer, men då under informella samtal.

Observationer

Genom observationer kom jag i kontakt med både engagerade och asylsökande. Jag blev i ett tidigt skede av mina kontakter med de båda lokala grupperna inbjuden att delta i olika aktiviteter i bygderna, något som jag givetvis tackade ja till. I Resele deltog jag i en av Smyrnas kvällsaktiviteter för barn och ungdomar. I Näsåker deltog jag under en eftermiddagsaktivitet i Integrationslokalen. Jag deltog även vid två tillfällen i den lokalt organiserade svenskundervisningen och vid ett tillfälle besökte jag Näsåkers "ordinarie" second hand - affär Bidraget och träffade olika människor som kom dit för att handla. Mitt deltagande har skett öppet, där min undersökning alltid förklarats för de som deltar i de olika aktiviteterna.

Att följa den historiska tidslinjen i båda organisationernas Facebook-grupper gav mig en känsla för vad som hade hänt i de båda bygderna.

3 Teori

Här kommer jag att introducera och definiera huvudbegreppen så som de används i uppsatsen.

3.1 Nätverk och transitivity

Nätverk består av en individs direkta och indirekta kopplingar till andra individer eller grupper (Giddens 2007:512). Det ömsesidiga förhållandet mellan två personer kan betraktas som samhällets minsta byggsten, eftersom den minsta studerade enheten inom socialantropologin inte är en individ, utan relationen mellan två (Hylland Eriksen 2010:52). Det sociala nätverket som varje person har fyller en mängd funktioner och formar delvis vilka vi är, både genom antalet och vilken sorts kontakter vi har. Ju mer centralt placerade vi är desto mer mottagliga är vi för det som överförs inom nätverket (Fowler et al. 2010:36). Våra personliga nätverk består av människor som man har en direkt relation till som familj och vänner, och människor som man känner indirekt (t.ex. våra vänners vänner) (Giddens 2007:512). Det är viktigt att komma ihåg att nätverk är processer som utvecklas kontinuerligt. Nätverk har två grundläggande egenskaper. Den första handlar om relationerna, alltså vem som hör ihop med vem och huruvida

dessa förbindelser är tillfälliga, livslånga, ytliga eller personliga (Fowler et al. 2010:30) Den andra grundläggande egenskapen är överföring, det som sprider sig längst dessa länkar, allt från bakterier till mode (Fowler et al. 2010:30). Det är skillnad på ett nätverk och en grupp, alla nätverk utgör inte sociala grupper utan många nätverk saknar de definierade egenskaper som grupper har, bland annat gemensamma förväntningar och känslan av ett "vi" (Giddens 2007:512).

Transitivitet är ett begrepp som relaterar till nätverksteori. Transitivitet betecknar sannolikheten för att två av dina vänner också är vänner med varandra. Människor med hög transitivitet lever i "tätt hopgyttade kottier där alla känner alla" (Fowler et al. 2010:253). Transitivitetslogiken säger att om två personer har ett starkt band så är det troligare att de har gemensamma vänner. Med svaga band minskar alltså transitiviteten (Granovetter 1973:1377). Tätare sociala relationer (större transitivitet) kan förbättra solidariteten i en grupp, men det kan också isolera en grupp från positivt inflytande eller information från människor utanför gruppen. (Fowler et al. 2010:255).

3.2 Socialt kapital och tillit

Teorin om socialt kapital utgår från att det finns ett värde i sociala relationer mellan en bygds invånare; det är ett värde som fungerar som en resurs för bygden (Agnitsch et al. 2006:2). Huvudpremisen bakom påståendet att socialt kapital är en resurs för en bygd är att individer eller grupper med många och starka band har bättre förutsättningar för att mobilisera andra resurser för att uppnå en gemensam målsättning (Agnitsch et al. 2006:2). Både Putnam och Besser definierar socialt kapital som relationer mellan människor som karaktäriseras av tillit och reciprocitetsnormer och används för individuell och kollektiv

måluppfyllelse (Besser 2009:185). Tillit är viktigt eftersom tillitsfulla relationer i en bygd generellt ökar mängden frivilligt engagemang (Besser 2009:186). Mer tillit och pålitlighet är ett tecken på mer samarbetsvilligt, prosocialt beteende (Fowler et al. 2010:251). Teorin om socialt kapital säger att platser med många tillitsfulla relationer är bättre rustade att hantera motgångar, och att på platser med högt socialt kapital är fler engagerade i civilsamhället (Besser 2009:186). Detta gör att många ser socialt kapital som en mekanism genom vilken andra former av kapital (ex. ekonomiskt) kan användas mer effektivt (Agnitsch et al. 2006:38). Cook definierar tillit som pågående relationer. Om vi värderar att upprätthålla en särskild relation, kommer vi bete oss på ett pålitligt sätt gentemot den andra personen. Om den andra personen ser att vi försöker vara pålitliga kommer personen att lita på oss. Vi är mindre benägna att skada eller utnyttja personer som vi litar på (Cook 2005:6).

3.3 Resiliens

Det finns många varierande definitioner av resiliens, den vanligaste handlar om förmågan att övervinna motgångar (Hegney et al. 2007:3). Begreppet är komplext och dynamiskt med många dimensioner som fluktuerar över tid (Hegney et al. 2007). Begreppet resiliens används även i andra vetenskapliga discipliner som ekologi och bland ingenjörer. Pike et al. (2010) använder begreppet platslig resiliens. Det innebär då platsens förmåga att reagera och klara av osäkra och snabba förändringar (Pike et al. 2010:59). I samhällen som är resilienta, tenderar människor att vara mer välmående (Hegney et al. 2007:2). Precis som med begreppet nätverk så är resiliens inte något som "är", det består av en process som utvecklas genom erfarenheter och reflektion (Buikstra et al. 2010:987).

Ur ett samhällsperspektiv kan resiliens handla om förmåga att hantera exempelvis finansiella kriser, klimatförändringar och terrorism (Pike et al. 2010:59). Mycket forskning kring resiliens sker på nationell nivå. Men på senare tid har forskningen även börjat intressera sig för variationer i resiliens inom samma land. Centralt för att förklara nationella variationer i resiliens, är en förståelse för hur maktrelationer, politik och samspelet mellan kapital, arbetare, staten och civilsamhället ser ut (Pike et al. 2010:66). Långsamma kriser, till skillnad från chocker, tenderar att "fräta" på den regionala sammanhållningen och kan intensifiera en uppdelning mellan olika kretsar som upplever att fördelningen av resurser skiftar och medför "vinnare" och "förlorare", och kan alltså skapa spänning mellan platser (Pendall et al. 2007, 14. Refererad i Pike et al. 2010:66). Landsbygden har länge utsatts för många långsamma hot som minskning av service och sämre kommunikationer.

4 Empiri

Frågeställningarna i min uppsats är som jag tidigare nämnt dessa:

1. Hur organiserade sig lokalbefolkningen när de fick besked om att det skulle komma asylsökande och hur ser verksamheten ut idag?
2. Vilka utmaningar möter de engagerade?
3. Vilka effekter kan asylmottagningen få på de båda bygdernas resiliens?

De teman som jag valt att lyfta som framkom som svar på den första frågan finns under avsnitten *Att komma igång* och *De olika aktiviteterna*. De aktiviteter som jag valt att beskriva mer detaljerat är *Svenskundervisningen*, *Integrationslokalerna*, *Smyrnakvällarna* och *Facebookgrupperna*. Jag valde att fördjupa mig i dessa aktiviteter eftersom de är mest kopplade till de utmaningar jag identifierat under den andra frågan. Den gav i högre grad varierade svar beroende på vem jag frågade. Jag har valt att fokusera på den oro som de engagerade lyfte över att deras ork ska ta slut, i samband med deras stora ansvar. Detta diskuterar jag under *Långsiktighet - hur länge orkar man?* Detta avsnitt presenterar flera aspekter som utgör utmaningar för verksamhetens långsiktighet. Den första utmaningen handlar om

den relativt stora genomströmningen av asylsökande. Den andra aspekten handlar om den personliga påverkan som arbetet kan ha på de engagerade. Den tredje aspekten handlar om det begränsade antalet engagerade. Den fjärde aspekten handlar om avvägningen mellan vad man kan, inte kan och vad man bör göra. Den femte aspekten diskuterar målsättningar. Min analys binder ihop mina första två frågeställningar med den tredje där jag analyserar min empiri med hjälp av begreppet resiliens.

4.1 Att komma igång!

När jag ber de engagerade att berätta hur allt startade så väljer personer från båda grupper att börja sin berättelse vid en gemensam händelse. Sollefteå kommun anordnade ett möte tillsammans med Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och Polisen. Där deltog intresserade personer från hela kommunen, bland dem både Näsåkers- och Reselebor. På mötet gavs information om att det skulle placeras asylsökande i kommunens olika bygder, och man ville veta hur civilsamhällets intressen såg ut. Birgitta berättar att det kändes som att det fanns en outtalad förväntning på att byborna ska ställa upp med skjuts, telefonsamtal osv. Hon beskriver att de kände en viss chock över hur mycket det var som man inte tog ansvar för från kommunen eller myndigheterna utan som man i princip lade på byborna. Man kunde inte heller säga hur många som skulle komma eller när. "*Så då bildade vi integrationsgruppen. För vi insåg att vi måste göra något*", säger Birgitta.

Man anordnade det första mötet i Näsåker i maj 2013. Då trodde man att de asylsökande skulle komma i juni (Näsåkers Facebookgrupp, den 12 maj 2013). Mötet hölls på Bidraget som är byns second hand affär centralt i Näsåker och 26 personer deltog (Näsåkers Facebookgrupp). I

inläggen på Facebook ser man tydligt ett intresse hos Integrationsgruppen att samverka med andra lokala grupper, som Reseles Asylgrupp, Frösön och Röda Korset i Sollefteå för att få ta del av deras erfarenheter och tips (Näsåkers Facebookgrupp).

I Reseles Asylgrupp berättar Madeleine att det fanns ett intresse i Resele att ta emot flyktingar eftersom de redan hade lokaler som stod tomma. Leonore från Asylgruppen berättar hur gruppen i Resele bildades. I början var de en annan grupp, men sedan så utkristalliserade sig de som var beredda att lägga ner tid. Upprinnelsen var när skolan skulle läggas ned, många i byn slöt upp och det var en stor blandad grupp som höll på med många saker. Sedan utkristalliserade sig mindre grupper när man insåg att *"alla kan inte hålla på med allting"*. Då valde man vilka grupper man ville engagera sig i, så då bildades bland annat en skolgrupp, en inflyttningsgrupp och en asylgrupp. Så de som nu är aktiva i asylgruppen valde det i och med den här uppdelningen. Asylgruppen ingår tillsammans med de andra grupperna under byalagets paraply.

De båda grupperna karaktäriseras av sina organiska system, som kännetecknas av att arbetsdelningen är variabel, uppgifterna varierar och koordineringen sker kontinuerligt. Båda grupper uttrycker att flexibilitet är väldigt viktigt och att de engagerade får lösa många olika typer av problem, allt från behov av varma kläder till viss juridisk rådgivning. Organiska organisationer kännetecknas också av att relevant information transporteras mer horisontellt än vertikalt, och innehållet i kommunikationen består mer av råd än instruktioner (Bakka et al. 2006:79). Vilken typ av organisation som är effektivast beror på vad målet och förutsättningarna är. Precis som Fowler säger: "Det bästa sättet att organisera 100 människor i ett nätverk beror i hög grad på

den aktuella uppgiften" (Fowler et al. 2010:23). I det här fallet ger den organiska strukturen fördelar eftersom det arbete man lägger ner är ideellt. En fördel är att "människor tenderar att arbeta mer och bättre när de får möjligheter att påverka sin egen arbetsituation" (Bakka et al. 2006:57). Vilka som engagerar sig beror på flera olika faktorer och antalet begränsas av antalet invånare i byarna. Därför är flexibiliteten viktig, och den bidrar också till att de engagerade får omväxling och kan be om hjälp från andra i gruppen. Att grupperna har horisontella kommunikationskanaler indikeras också av den höga decentraliseringen. När jag tog kontakt med de båda grupperna förstod jag tidigt att de har det gemensamt att det inte finns någon formell "ledare" men att man inom grupperna har olika ansvarsområden beroende på sin bakgrund och sina intressen och man delar upp ansvaret mellan sig allt eftersom. Om det tillkommer några nya arbetsuppgifter eller behov hos de asylsökande så hanterar man det med de verktyg man har.

Näsåkers Integrationsgrupp och Reseles Asylgrupp har mycket gemensamt organisationsmässigt, men det finns också skillnader. Skillnaderna beror i hög utsträckning på vilka som har engagerat sig i gruppen. De engagerade som är pensionärer har andra förutsättningar än de som inte är det. Man tvingas ta hänsyn till personernas individuella förutsättningar så som hur mycket tid man kan lägga ned på gruppen.

Organisationerna förankras lokalt genom att de engagerade är lokalt boende, och denna organisationsform gör också att det är lokala människor som deltar i integrationen av de nyanlända vilket ger bra förutsättningar för att inkludering. God kännedom om lokala förhållanden är en förutsättning för att lösa problem och utforma verksamheten på

bästa sätt, som kanske inte är självklara för ledare på högre nivåer (Bakka et al. 2006:58).

4.2 De olika aktiviteterna

Integrations- och Asylgruppen bedriver många olika aktiviteter för de asylsökande i bygderna. Några av aktiviteterna bedrivs i båda grupper, som svenskundervisningen, Facebookgrupperna och second hand försäljning. Andra aktiviteter har bedrivits på endast en av orterna, som till exempel Smyrnas aktiviteter i Resele. Jag frågar de engagerade i Resele när de tycker att "integrationen börjar", och Margaretha svarar att den börjar när de *"landar med bussen här ute på gården"*. Då blir de mottagna av någon från asylgruppen. Sedan är första steget att få hjälp med kläder och att få börja i skolan. Margaretha säger: *"Vi mötte dem här när de kom, och så gick det tre månader och så stod vi här igen och vinkade farväl när de for."* "Och det är lika viktigt det" Skjuter Madeleine in. Margaretha fortsätter *"Vissa hör av sig när de kommit på plats, andra hör inte av sig"*. I Näsåker ordnar man också med en familj som fungerar som stöd för de asylsökande familjer som vill ha det, de hjälper till med allt från skjuts till tandläkaren till att bara svara på allmänna frågor (Intervju Birgitta). Birgitta berättar att utöver lokalen och svenskundervisningen så är det många personliga insatser. *"Folk som tar med dem ut i skogen och plockar bär eller tar med dem hem och låter dem hälsa på hästarna. Det är inget man går omkring och berättar för andra utan man gör det bara"*. Flera av stödfamiljerna tog med "sina" asylsökande ut och fiskade, vilket också gav lite billig mat. De engagerade berättar också att ett telefonsamtal bort *"finns alltid någon som kan hjälpa till"* som de i Resele uttrycker det. Dessa nätverk är till nytta oavsett om det behövs ett bord eller en skruvmejsel.

4.2.1 Svenskundervisning

Båda grupper har före detta lärare och andra engagerade som gärna undervisar, vilket gör att man har möjlighet att bedriva svenskundervisning. Jag märkte under mitt deltagande i olika aktiviteter vilken stor fördel det var när de asylsökande pratade i alla fall lite engelska. Det gjorde det lättare för de engagerade att förstå vad de behövde och hjälpa dem genom att svara på frågor och bara samtala för att ha det trevligt. Att lära sig svenska snabbt får samma effekt; man kan uttrycka sina behov och be om hjälp, delta och bidra. Margaretha berättar att engelskan också underlättar väldigt mycket när de ska lära sig svenska. Birgitta tror också att många i bygden är rädda att ställa upp mer på grund av språkproblemen, därför är det bra att språkundervisningen är gratis och börjar direkt när de asylsökande kommer så att de snabbt kan kommunicera med alla bybor. I Asylgruppen har man inställningen att det är ett måste för de som ska stanna att lära sig svenska så fort som möjligt. *"Det är lite olika bland dem, om dem känner det som viktigt"*, säger Margaretha. Om de asylsökande tror att de inte kommer att få uppehållstillstånd så är de ofta mindre motiverade att lägga ner mycket tid på att lära sig svenska. De som tror att de har goda chanser att få stanna försöker mer. De asylsökande hjälper också ofta varandra med allt möjligt. Om de pratar samma språk är det inga problem för dem att kommunicera med varandra, men när de inte har samma hemspråk fungerar svenskan för att koppla ihop de asylsökande med varandra. Oavsett om de delar sitt hemspråk eller inte så hjälper de varandra med svenskan. *"De som varit här längre hjälper de nya"*, säger Birgitta. Precis som i Näsåker så påpekar de i Resele att de ofta hjälper varandra, även under lektionerna, och de som är bättre på svenska kan förklara saker på hemspråket.

Reseles Asylgrupp berättar om den svenskundervisning de bedriver varje vecka på ideell basis i integrationslokalen. Detta är samma lokal där vi har vår intervju. En liten men fin lokal som ger en typisk skolkänsla med en affisch med alfabetet och lite papper utspridda med övningar de gjort tidigare. Jag besökte vid två tillfällen svenskundervisningen i Näsåker, de håller till i medborgarkontorets konferenslokal. Utsikten överblickar älven och niplandskapet och lokalen är ljus och fungerar bra som undervisningslokal eftersom det finns en whiteboard. Kommunen äger lokalen, som Vattenfall hyr och lånar ut gratis till svenskundervisningen så länge de inte själva behöver den på samma tider. Den ligger i samma byggnad som biblioteket vilket underlättar för de asylsökande om de vill låna böcker eller datorer. Undervisningen pågår under en och en halv timme per tillfälle och man har lektion två gånger i veckan. Många av de som leder svenskundervisningen har någon typ av lärarbakgrund eller tidigare erfarenheter av lärarsituationer. Detta kan som Stenbacka (2013) säger vara positivt eftersom man tar tillvara lokal kompetens. Deras yrkesroll ger legitimitet och gör att problem kan lösas snabbare (31). Samtidigt pekar Stenbacka på att dessa individer med specifik yrkeskunskap kan ha begränsade tidsramar och svårt att hinna ge tid till det frivilliga arbetet. Detta underlättas såklart genom att några av de engagerade är pensionärer, som genom svenskundervisningen ändå kan fortsätta bidra med sina kunskaper i lokalsamhället.

Svensklärarna möter dock många svårigheter. Marianne som är en av lärarna för de asylsökande i Resele berättar att det är en väldigt stor bredd i undervisningsgrupperna. De försöker att dela in dem i grupper efter vilka som varit här länge och vilka som är nyare men det är svårt eftersom de är lite för få. De skilda kunskapsnivåerna gör också att det är svårare och tar mer tid att både planera och genomföra lektionerna.

Det händer att det kommer asylsökande som är analfabeter. Dessa behöver då extra mycket stöd och tid för att lära sig alfabetet. Något som kan vara svårt att koordinera med den övriga undervisningen. Sen när någon flyttar så kommer nya och man får "börja om från början". En annan sak som gör att de måste vara väldigt flexibla är att de inte vet hur många som kommer att delta från gång till gång. I Näsåker så sponsrar kyrkan en del material. Annars betalar de mycket av materialet själva ur egen ficka, trycker upp stenciler och tar med saker man har hemma som man kan använda för att prata kring. Att till exempel skriva ut papper är en liten engångskostnad, men kan bli stor över tid. De frivilliga svensklärarna uttrycker också att det är problematiskt att det närmaste SFI finns i Sollefteå. Det gör att om en asylsökande skulle vilja bo kvar i Näsåker eller Resele efter att hen fått uppehållstillstånd så blir hen tvungen att pendla till Sollefteå för svenskundervisningen.

4.2.2 Integrationslokalerna

På både orter finns en lokal som grupperna använder som utgångspunkt i verksamheten. I Resele fungerar denna lokal också som klassrum. Den har även ett kök, toalett och datorer. I Näsåker är den främst en mötesplats och loppis. Lokalens främsta funktion i Näsåker är att de asylsökande ges möjlighet att köpa kläder och annat för en symbolisk summa. Den har också tjänat som inlämnings- och utlämningsställe då det gäller stora grytor, fiskespön, cyklar etc. som delats ut till de olika hushållen. Den fungerar också som en mötesplats där man kan få en kopp kaffe/ te och en kaka, och det finns pennor och ritblock för barnen. Boende på byn eller i närheten kommer också in och pratar eller kanske lämnar någonting. Över huvud taget är lokalen ett slags nav för och emellan asylsökande och ortsbor. Intäkterna från själva

försäljningen räcker ungefär till att köpa fika, toapapper, rengöringsgrejer och lite annat (Näsåkers Facebooksgrupp).

4.2.3 Smyrnakvällar

Sofia från Reseles Asylgrupp jobbade redan på frikyrkan Smyrna när Asylgruppen bildades, så det blev naturligt för henne att också bli delaktig i bygdens integrationsarbete samtidigt som hon fungerar som representant för Smyrna i gruppen. Detta underlättar för samarbetet mellan Asylgruppen och Smyrna. Smyrna har många aktiviteter för barn och ungdomar där asylbarnen kan delta. Smyrnaförsamlingen är en del av Pingströrelsen (<http://www.smyrna.se/centrum/omsmyrna>. 2015-05-27). Barnen från asylboendet deltar i Smyrnas barn- och ungdomsverksamhet, som finns i nära anslutning till boendet. Jag besökte en ungdomskväll på Smyrna i mars. Jag kom dit lite efter klockan 18.00. Det var verkligen snöoväder ute så de berättade att det var färre besökare än det brukade vara. Mellan klockan 18.00 och 19.30 så är barn upp till årskurs fem och deras föräldrar välkomna och de sjunger sånger och dansar. Min första tanke var att sångerna och danserna måste vara ett bra sätt för de asylsökande barnen att lära sig svenska och få vänner bland de andra barnen. Efter att ha sjungit så var det dags för fika och pyssel. Jag satte mig i "föräldrasoffan" med några av de vuxna. Vi pratade om allt möjligt. En av personerna flyttade till Resele från Stockholm i höstas. Hon lockades av stora relativt billiga hus med fint läge. Hon kom i kontakt med Smyrna genom sina barns kompisar som alltid kom hit och så följde de med och provade någon gång och nu är det "fredagstradition". Det är bra både för barnen som kan pyssla och leka men också för föräldrarna som kan sitta i föräldrasoffan under tiden och prata med de andra föräldrarna. Några utlandsfödda var med och tränade sin svenska samtidigt som de hade trevligt.

Klockan åtta har alla yngre barn åkt hem och de lite äldre ungdomarna börjar dyka upp. Några pojkar från en asylsökande familj i Näsåker hade fått skjuts dit av en bekant till de aktiva i Smyrna. Ungdomarna sköter sig själva, de spelar biljard och umgås. De har även möjlighet att låna de instrument som finns på nedervåningen. De vuxna umgås i köket. Efter ett tag lagar man middag allihop tillsammans. Några av ungdomarna hjälper till att förbereda, hacka grönsaker och duka. Det finns en ungdomsgård i de flesta bygder runt om i kommunen, i till exempel Näsåker, Junsele och Ramsele. Man kan se det som att Smyrna fungerar som en träffpunkt för ungdomarna i Resele.

4.2.4 Facebookgrupperna

Både Asyl- och Integrationsgruppen har Facebookgrupper, som de använder på varierande sätt. Båda grupper användes innan de asylsökande kommit för att efterlysa diverse saker som man trodde att de asylsökande kunde behöva. Exempel på saker man efterlyst i Näsåkers Facebookgrupp är mörka rullgardiner, täcken, TV, cykelhjälm, fiskespön, informationstavlor på olika språk, fotbollsskor, vinterkläder och förvaringsmöbler. Saker som man efterlyst i Resele är utöver olika typer av kläder också pallkragar och sandlådor. Det är uppenbart att en av de viktigaste funktioner som Facebookgrupperna fyller, både för Näsåkers Integrationsgrupp och Reseles Asylgrupp är just som förmedlare av förnödenheter till de asylsökande. Den höga genomströmningen av personer kräver mycket resurser, och det saknas två typer av föremål, dels individuella saker som kläder, dels sådant som kopplas mer till lägenheterna eller verksamheten i stort och som kan användas till flera "omgångar" med asylsökande, till exempel informationstavlor på olika språk. I Näsåkers Facebookgrupp har man även informerat till exempel om vilka det är som kommer, vad de kommer

ifrån och hur gamla de är. I båda grupperna lägger man upp information om aktiviteter, antingen för att informera om något som kommer att hända eller berätta om någon aktivitet man haft som att barnen i Resele fick prova på att spela hockey.

4.3 Långsiktighet - Hur länge orkar man?

Långsiktig hållbarhet är något som är relevant inom de flesta områden. Tankarna kring långsiktighet och resiliens var något som jag inte reflekterat över innan jag träffade de engagerade. Men redan under mitt första möte med Asylgruppen i Resele lyfte de frågan "hur länge orkar man?". I relation till Integrations- och Asylgruppens verksamhet är det flera aspekter som kan uppfattas som utmaningar man möter. De utmaningar som jag valt att lyfta här är de som direkt påverkar gruppernas förutsättningar att skapa en långsiktigt hållbar verksamhet. Dessa utmaningar är ofta sammanvävda, och kan vara både möjligheter och problem.

4.3.1 Stor och varierad genomströmning

Leonore från Resele berättar att ibland får de asylsökande stanna länge, över ett år. Ibland blir det bara två-tre månader. Det har varierat mycket. *"Så allt vi gör får vi göra i nuet. Vi får leva i nuet. Det är här och nu, vad som händer imorgon det vet vi inte"* säger hon. De upplever att man måste fokusera på de asylsökande som är i Resele just nu för att orka med, om man börjar fundera över vad som händer med de som bodde där innan så blir det för jobbigt att både vara orolig över det, samtidigt som det är mycket med de asylsökande som är där då. Margaretha säger att man istället får fokusera på hur de med hjälp av sina tidigare erfarenheter kan hjälpa de som är där för tillfället.

När jag frågar Asylgruppen i Resele vilka det är som är här som asylsökande, börjar de med att berätta om den första gruppen som kom. Margaretha berättar att de tyckte om att gå i kyrkan, de var mycket sociala, 8 ungar. Någon nämner att det ju också var "första gruppen" och att man från asylgruppens sida var förväntansfulla och nyfikna. Man har många minnen från den första gruppen, medans det verkar som att sedan flyter det ihop. Man kommer ihåg vissa personer som man fäst sig särskilt vid eller som gjort ett speciellt intryck. Men de är så många att det är svårt att prata om dem allihopa som en enhetlig grupp. *"De kommer från alla möjliga länder, Syrien, Albanien, Eritrea, Somalia, Serbien. Vi har haft många från Albanien men ingen har fått stanna. Det varierar var de kommer ifrån och vilka de är, det är inte säkert att det är likadant imorgon."* Berättar Margaretha. De är alla olika åldrar, men många barnfamiljer, ibland bara med mamman.

Victoria berättar att hon känner till att vissa som engagerat sig och kommit nära några av de asylsökande kan hysa förhoppningar om att de ska stanna i Näsåker, och att de kan bli väldigt besvikna när någon de kommit extra nära lämnar. Men jag får också känslan efter att ha pratat med många engagerade, att det är jobbigare för dem att skiljas från asylsökande som flyttar för att de inte fått asyl, än att skiljas från de som flyttar till en annan plats i Sverige efter att ha fått uppehållstillstånd. Den här processen av att bygga upp ett band till de asylsökande, som sedan ofta abrupt avslutas genom exempelvis en utvisning är något som många av de engagerade uttrycker att de tycker är jobbigt. Precis som de beskrivit under svensklektionerna så finns en känsla av att man måste "börja om" hela tiden. Som Birgitta formulerar det; *"Strömmen av nyanlända tar ju inte slut, så fort någon fått uppehållstillstånd så kommer det nya som har lika många frågor som de gamla"*.

4.3.2 Personlig påverkan

Att vara engagerad i Asyl- eller Integrationsgruppen skiljer sig från att vara engagerad i andra lokala föreningar. *"Det är inte som att åka och röja slalombacken"*, säger Victoria när jag frågar om hon tycker det är någon skillnad på att engagera sig för asylsökande jämfört med annat engagemang i bygden. Hon förklarar att det är omöjligt att inte bli involverad på ett personligt plan och att det kan bli väldigt mycket att hantera. Som engagerad i flyktingarnas liv blir man ofta en person som de vänder sig till med alla typer av besvär, även den personliga oro som många av de asylsökande känner i sin situation och som kan bli tung att bära för de engagerade som känner ett visst ansvar över att hjälpa dem. Birgitta ser en risk i att det tunga ansvaret delvis läggs på de lokala frivilliga. Även de engagerade som undervisar i svenska upplever att man får frågor om mycket annat utöver svenskundervisningen från de asylsökande. Sofia berättar att en sak som hon har lärt sig som engagerad under åren är att man inte ska gå så djupt i de asylsökandes bakgrund, *"för det orkar man inte med själv. Om de själva vill berätta så lyssnar man, men man frågar inte"*. Under mina intervjuer med de asylsökande i Näsåker så fick jag inblick i vilken typ av berättelser de engagerade får ta del av. Jag kände att jag snabbt kom nära de asylsökande. Victoria berättar att det händer att hon får dåligt samvete om hon känner att hon inte har tid eller ork att hjälpa någon, delvis för att man har en så personlig relation. Men de vill gärna poängtera att det är olika hur mycket de engagerade känner att de orkar med. Det händer även att man som privatperson får en bättre relation med vissa av de asylsökande än man får med andra.

4.3.3 Begränsat antal engagerade

Som jag nämnde tidigare får de engagerade ofta agera "allt i allo" och hjälpa de asylsökande med alla möjliga frågor. I Resele säger man "*Vi är ganska få och behövs allihopa*". De jämför verksamheten med ett kugghjul, där det inte fungerar om en kugge saknas. Varje enskild engagerad gör väldigt stor skillnad. Leonore säger: "*Ja vi har ju verkligen fått erfarenheter med oss från början, då trodde man att oj, vad man kan göra mycket, det kan vi ju, men man måste tänka att vi ska hålla längre än bara den här veckan*". De engagerade kan nästan bli "oersättliga" eftersom de har så mycket personlig kunskap som kan vara svår att föra vidare eller dokumentera. Dessutom är det väldigt personligt hur mycket och vad varje engagerad individ gör. Därför är det inte som att ersätta en person på en viss post i en styrelse, utan man måste hitta människor som är flexibla och kan vara behjälpliga på olika sätt.

Victoria tror att det generellt är så att färre och färre civila engagerar sig, "*det är svårt att hitta kontinuitet*". Mycket av verksamheten sker under kvällstid, och Victoria tror att ungdomar och andra redan har så mycket annat för sig då. Hon tar inte för givet att det med automatik ska engagera sig nya personer när de som är engagerade nu av olika anledningar inte har möjlighet att fortsätta engagera sig.

4.3.4 Vad kan vi göra och vad bör vi göra

I Resele berättar gruppen att ibland känns det som att det finns en viss press och att det kan vara svårt att säga nej. Men de berättar också att de lärt sig att de bara ska göra sådant som de vill, att det är viktigt att gå tillbaks till sig själv och sätta egna gränser för vad man ska orka med. En viktig del av det de engagerade gör är alltså att försöka balan-

sera en kombination av att vilja förändra saker, med en förståelse för att man har begränsningar och alltså inte kan förändra allt. De engagerade som jag pratar med beskriver en process där de formulerar vad de kan hjälpa till med och inte. Detta är en viktig aspekt av resiliens (Stenbacka 2013:12). Victoria från Näsåkers integrationsgrupp tycker det är viktigt att man på samhällsnivå reflekterar över vilket ansvar man ålägger civilsamhället och vilken hänsyn man tar till civilsamhällets förutsättningar. Victoria har i Näsåker en organisatorisk roll som hon säger är betungande. Det roliga i verksamheten tycker hon är att spendera tid tillsammans med de asylsökande och göra roliga saker och umgås.

4.3.5 Målsättningar

En aspekt som många kanske inte tänker på som en utmaning är målsättningen för verksamheten. En problematik som jag väntade mig när jag gick ut i fält var att få av de asylsökande valde att stanna kvar i bygderna efter att de fått uppehållstillstånd. Mycket riktigt var det så att de flesta inte stannat, men det uppträdde i mina samtal med de engagerade inte som en stor problematik. De engagerade uttryckte andra målsättningar för sitt engagemang.

Jag frågar Viktoria vad hon får ut av sitt engagemang i just flyktingarnas situation. Hon uttrycker att hon vill hjälpa människor men att hon var tveksam att gå in i flyktingverksamheten eftersom hon redan är engagerad i mycket i bygden. Sedan kände hon att nu kommer dom snart och så började hon engagera sig ändå. Hon tycker att det är viktigt att man hjälper till att "bemyndiga" flyktingarna. Hon uttrycker också att hennes engagemang är kopplat till någon slags frustration över hur lite myndigheter och liknande gör för dessa människor. Det ger henne mycket exempel när till exempel en av de asylsökande får

bra kontakt med någon från Näsåker. Victoria berättade att hon ibland möts av bybor som uttrycker att det är viktigt att man välkomnar dem så bra som möjligt så att de vill stanna kvar. *"För mig är den frågan inte central"*, säger Victoria. *"Jag är öppen och ödmjuk inför att det finns 1000 skäl att man på lång sikt inte vill eller kan stanna"*. Hon har även förståelse för att många av de asylsökande kommer från en stadsmiljö i sina hemländer och helt enkelt inte trivs på landsbygden (även om många av dem som kommer från städer upptäcker att de trivs väldigt bra på landsbygden också). Hon har också förståelse för att man vill söka sig till människor som pratar samma språk som en själv och har liknande bakgrund. Victoria skulle såklart tycka att det var väldigt roligt om några stannade, men det är inte målet med den tid hon lägger ner.

I Resele svarar de nej på frågan om det är någon som bott kvar i Resele efter att de fått uppehållstillstånd, men de verkar inte så bekymrade över det förutom att det är jobbigt att skiljas från människor som man tycker om. Istället vill de gärna beskriva hur duktiga de asylsökande är att ordna med egna lägenheter någon annanstans. *"De är suveränt duktiga att ordna lägenheter själva, de har kontakter över hela Sverige så de ringer runt. Genom folk de känner. De flyttar ofta in hos någon annan först"*. Sägar Marianne. Sedan pratar asylgruppen lite om folk som har flyttat, de gläds åt dem det går bra för och verkar inte så bekymrade över att ingen har valt att stanna kvar. De engagerar sig för att hjälpa de asylsökande oavsett vad de väljer att göra sedan. Det enda asylgruppen önskar är att de kunde ha mer kontakt med de som flyttar så de fick veta hur det går för dem. *"Det är det värsta, att man inte vet hur det går med barna. Det tycker jag är det jobbigaste faktiskt."* Sägar Madeleine.

5 Analys

Asylmottagning kan ha positiva effekter för en bygd. En effekt kan vara en ökad befolkning om några av de asylsökande väljer att bosätta sig i bygden efter att de fått uppehållstillstånd. Asylmottagningen har även andra effekter på bygden. Dessa effekter är kopplade till bygdens resiliens. Mitt material vittnar dock om att fördelarna som kommer från ökad inflyttning i samband med asylmottagning är små i Näsåker och Resele, på grund av att de flesta asylsökande väljer att flytta. Däremot kan man se dessa andra effekter som har potential att vara positiva för bygdens resiliens. Jag kommer att koppla gruppernas organisationsstruktur och aktiviteter till de utmaningar som finns för att asylmottagningen ska ha en positiv effekt på bygdernas resiliens.

Som jag beskrivit i teorikapitlet är en bygds resiliens kopplat till dess förmåga att möta förändringar och utveckla en slags social hållbarhet (Stenbacka 2013:10). Stenbacka beskriver att man på landsbygden ofta måste *"förlita sig på sina egna resurser och lokalbefolkningens intentioner och handlingar för att nå utveckling och förändring"* (Stenbacka 2013:4). Definitionen av resiliens kan skilja sig beroende på vilka utmaningar det är man möter (Stenbacka 2013:13). Det är därför inte meningsfullt att försöka definiera universella faktorer som bygger upp resiliens. En beståndsdel av resiliensen är dock alltid för-

mågan att övervinna motgångar (Stenbacka 2013:24). En lyckad asylmottagning i bygden kan stärka en plats resiliens.

5.1 Organiseringen och resiliens

Näsåker och Resele är två orter som är relativt lika varandra när det gäller förutsättningar. Stenbacka menar att liknande förutsättningar skapar gemensamma utgångspunkter för att samarbeta och förbättra förutsättningarna genom kollektivt agerande (Stenbacka 2013:14-15). Något som bland annat kan bidra till att grupper som Integrations- och Asylgruppen bildas. Men också till att de fortlever så länge behovet finns och även anpassas om förutsättningarna skulle ändras. I Resele är det intressant att relatera Asylgruppens bildande till andra lokala processer av kollektivt handlande, till exempel organiseringen som skedde när man hotades av skolnedläggning. I Resele verkar det som att hotet om skolnedläggningen ledde till att man skapade en lokal apparat för att hantera även andra "hot" eller problem. Ett exempel är "inflyttningsgruppen" som ska motverka den ökade utflyttningen. Det går att likna vid en snöbollseffekt där de första engagerade banade väg för att fler skulle engagera sig och därigenom breddades möjligheterna att hålla på med fler verksamheter. Uppdelningen i flera olika "intressegrupper" är också möjligtvis en indelning som motverkar att de ideellt engagerade blir överbelastade genom att de måste "engagera sig i allt", vilket kan göra att man orkar engagera sig en längre tid. Under intervjun så upplever jag det som att det finns en tillit mellan de olika grupperna. De i Integrationsgruppen litar på att de i Inflyttningsgruppen och Skolgruppen ska göra ett bra jobb. Denna tillit är något som kan växa fram genom tidigare lyckade sociala utbyten (Cook 2005:11). Detta kan ses som en kollektivt uppbyggd historia som inbegriper att man samarbetat förut och fått bra resultat, och att det byggts upp en tillit (Stenbacka

2013:19). Organiseringen i sig är ett tecken på att båda bygder uppvisar en viss grad av resiliens i relation till de nya utmaningarna som de nya asylboendena skapar. Att hjälpa andra genom frivilligt arbete är en viktig plattform för att bygga upp socialt kapital (Nunn 2000:115).

De olika formerna i mobiliseringen i de båda bygderna visar på behoven av lokal anpassning och vikten av flexibilitet efter olika bygders behov och förutsättningar. Vilka som bor i bygden för tillfället avgör vilken typ av organisation det blir. Samtidigt är den hjälp och det stöd man kan få mellan varandra i olika bygder viktig. Teilmann (2012) skriver att om ett projekt genomförs enbart baserat på existerande sociala band, så är dess utvecklingspotential för den lokala bygden begränsad, han vill därför lägga fokus på vikten av att öka de svaga banden mellan grupper/individer (överbryggande socialt kapital), eftersom detta kan göra att man får tillgång till nya resurser och kunskaper (Teilmann 2012:460). Hans resonemang bygger på det som vissa forskare gör och delar in det sociala kapitalet i två delar. På engelska använder man "Bridging social capital" samt "Bonding social capital". (Besser 2009:186). Dessa har jag för uppsatsens skull översatt till "Överbryggande socialt kapital" och "sammanbindande socialt kapital". Överbryggande socialt kapital innebär relationer mellan individer i olika grupper. Sammanbindande socialt kapital hänvisar till banden inom en tätare grupp (Besser 2009:186). Det sammanbindande sociala kapitalet indikerar en personligare relation med starka band (Besser 2009:186). Sammanbindande kapital är viktigt för att ge stöd och öka solidariteten inom gruppen (Agnitsch et al. 2006:39). Överbryggande socialt kapital korsar gruppens gränser och för människor närmare varandra som har svaga band och kanske är väldigt olika varandra. Människor som kopplas ihop av det sammanbindande sociala kapitalet har ofta liknande tillgång till en typ av resurser, medans det överbryggande kapitalet kan

skapa tillgång till en ökad variation av resurser och öka informations-spridning inom och mellan grupper (Agnitsch et al. 2006:39). För att utveckla en bygd bör det finnas en balans mellan dessa två typer av socialt kapital. Granovetter (1973) förklarar relevansen av svaga band och alltså överbryggande kontakt mellan olika grupper genom att överföring av information mellan grupperna bara kan ske genom personen som utgör en överbryggande kontakt mellan dem (Granovetter 1973:1364). En princip som Granovetter förklarar är att ju fler lokala "broar" även inom en bygd, desto mer "sammanhängande" är bygden och desto mer kapabla att agera i samförstånd (Granovetter 1973:1376). Dessa broar är alltså viktiga både inom de täta nätverken i bygden, och till externa aktörer som andra liknande grupper. I relation till detta är kontakten mellan olika lokala grupper som engagerar sig för asylsökande något som bör uppmuntras i så stor utsträckning som möjligt för att det sprider kunskap och både stärker existerande band och har potential att skapa nya både bindande och överbryggande band inom och mellan bygderna. Detsamma gäller för olika grupper eller organisationer inom samma bygd. Samarbete med exempelvis idrottsföreningar eller andra grupper under byalaget kan också sprida kunskap som alla har nytta av och man kan på olika sätt stötta varandras verksamheter. Skapandet av sammanbindande sociala band mellan volontärer underlättas genom att de har sin verksamhet som gemensam nämnare, vilket gör att frivilligt engagemang kan bidra till stärkta relationer i bygden mellan de engagerade, och även mellan de engagerade och de asylsökande (Nunn 2000:126).

5.2 Aktiviteterna och resiliens

Man skulle kunna säga att de som engagerar sig i Asylgruppen är eldsjälar, att de är mer engagerade än den genomsnittliga bybon, och

att det är en förutsättning för att verksamheten ska fungera. Samtidigt är dessa enskilda individer beroende av ett "inre" nätverk med människor som kan hjälpa till med kort varsel, samt ett "yttre" nätverk med personer som finns tillgängliga (Stenbacka 2013:18). Det är de här inre och yttre nätverken som de engagerade beskriver när de berättar att de alltid vet vilka de kan ringa till om hjälp. Precis som Stenbacka skriver i sin rapport om bredband så är det ingen nackdel att det finns olika grader av aktivitet och engagemang, utan det underlättar arbetet eftersom behoven växlar (Stenbacka 2013:18). Genom sitt engagemang kan man också träffa nya människor och skapa nya band, vilket stärker känslan av samhörighet (Nunn 2000:116). Men för att dessa inre och yttre nätverk ska fungera så krävs det att man har förtroende för varandra och att man som individ "upplever att man tas tillvara på rätt sätt" (Stenbacka 2013:18). Om en bygd har starka, tillitsfulla relationer så stärker det bygdens resiliens. De engagerades egna nätverk är alltså viktiga resurser, både för att lösa problem, men också som ett socialt stöd för de engagerade.

Integrationslokalen fyller en jätte viktig funktion som distansering för de engagerade, men samtidigt närhet för de asylsökande. Madeleine säger att man inte hade klarat av verksamheten utan lokalen. Med hjälp av lokalen slipper de engagerade ha hemmen som bas och bära med sig allt från arbetet hem. Det gör det lättare att skilja på livet hemma och engagemanget för de asylsökande.

Facebookgrupperna har fördelen att man kan sprida information snabbt och till många människor i bygden, vilket bidrar till att öka antalet människor som nås i nätverket. Den förbättrade möjligheten att dela information underlättar gemensamma insatser (Fowler et al. 2010:294). Det gör det också lättare att hitta de personer man söker,

till exempel om man behöver någon som kan skjutsa några asylsökande till tandläkaren nästa dag, så kan man fråga många individer samtidigt och öka chansen till svar. Detta gör Facebookgrupperna till en viktig förstärkning av de lokala nätverken. De ger också människor möjlighet att tillhöra samma nätverk oberoende av exempelvis social bakgrund och kön (Giddens, 2007:512).

5.3 Utmaningarna och resiliens

Den höga genomströmningen av personer kan potentiellt ha flera sorters effekter på de existerande nätverken. En så liten och transitiv bygd kanske "drabbas" hårdare av den plötsligt stora genomströmningen av människor som kommer och sen flyttar eftersom det är något som man inte är van vid. Man är van att komma nära varandra i täta nätverk. Det gör det relevant att fråga sig om engagemang är en outtröttlig resurs, framför allt ett engagemang med så personlig påverkan på de engagerade?

Engagemanget för de asylsökande kan delvis ses som ett "altruistiskt" engagemang. Altruism är en avgörande faktor för att sociala nätverk ska kunna bildas och fungera (Fowler et al. 2010:316). Det handlar om att handla osjälviskt och återgälda vänliga handlingar. Utan en viss grad av oegennyttighet och ömsesidighet skulle de sociala relationerna lösas upp och hindra nätverken från att växa och bestå (Fowler et al. 2010:316). När nätverken väl är etablerade kan dessutom osjälviska handlingar sprida sig i dem (Fowler et al. 2010:316). Fowler och hans medförfattare upptäckte att altruism sprider sig och att de positiva effekterna förstärks. En person som behandlas väl av någon kommer att behandla andra väl i framtiden. (Fowler et al. 2010:318). Detta är högst relevant när man pratar om ideellt engagemang. Positiva effek-

ter kan spridas både mellan engagerade, mellan engagerade och lokalbefolkning, och även mellan engagerade, lokalbefolkning och asylsökande.

När de i Resele berättar om hur de kom igång och vad de gör så påminns de om gemensamma minnen, som ofta får dem att skratta och deras entusiasm fyller upp beskrivningarna. Man hakar på varandras berättelser och fyller i och att komma ihåg det ena gör att man kommer ihåg det andra. Dessa upplevelser bidrar till att skapa gemensamma minnen som binder de engagerade till varandra och gör det roligare att vara engagerad. Detta är viktigt i engagemanget, att det är roligt. Allt behöver inte vara roligt, men en stor del av engagemanget man lägger ner måste man känna entusiasm inför. Det är många områden som man kan ifrågasätta om de engagerade ska vara ansvariga för. De frivilligt engagerade påverkas på ett personligt plan av att möta de asylsökande och ta del av deras livsöden. De har inte en yrkesroll som de kan gå in i och använda professionalitet för att distansera sig själva. Därför måste man överväga vad det är man placerar för ansvar på civilsamhället, både direkt och indirekt. Om det kommer flyktingar till en ort som Näsåker så kommer de asylsökande behöva ta sig in till Sollefteå för att besöka Migrationsverkets kontor. I kombination med den bristande kollektivtrafiken så blir alternativa transportmöjligheter ett behov hos de asylsökande. De vänder sig till de människor de kommit närmast för att få hjälp med detta, alltså de lokala frivilliga, som får ställa upp med skjuts. Detta är ett exempel av många på ett indirekt ansvar som åläggs civilsamhället på grund av brister i service och samverkan. Dessa indirekta ansvar bidrar till en ökad arbetsbörda för de frivilliga och ger dem mindre tid till de värdeskapande aktiviteter som skapar glädje och trivsel. Man kan argumentera för att integrationens "mjuka värden" ska vara fokus för ideellt engagemang.

Praktiska problem ska lösas av myndigheter. Det finns många risker med att samma människor ska både lösa praktiska problem samtidigt som de ska agera vänner och socialt stöd för de asylsökande. Som Agnitsch et al. (2006) så perfekt formulerat det:

"Care must be taken to ensure that social capital is not viewed as "a panacea for the ills of modern society", and assumed by practitioners to be able to make up for the absence of other resources" (48).

Socialt kapital kan inte ersätta stöd från stat, kommun och myndigheter. En fungerande bygd med starkt socialt kapital måste ses som ett komplement till statens insatser, inte som en ersättning för dessa (Agnitsch et al. 2006:48). Detta perspektiv är viktigt att relatera till två av de utmaningar jag identifierat. Det är relevant när man pratar om den personliga påverkan som engagemanget har på de frivilliga eftersom det påverkar deras arbetsbörda och vilka sorters uppgifter de får lösa. Vilket direkt relaterar till utmaningen kring vad man ska/bör eller kan göra i civilsamhället, och vad som åläggs dem direkt eller indirekt.

"Jo men det är ju som ja sa att det är kugghjul alltihopa", var något en av de engagerade i Reseles asylgrupp sa till mig, och det är en bra beskrivning av hur mottagandet fungerar i både Näsåker och Resele. En nackdel med detta är att eftersom alla kuggarna i hjulen behövs så är dom oroliga över att det ska vara svårt att *"hoppa av"* om man inte orkar mer. Man vet inte hur länge man kommer att orka. Dessa organisationer är till viss del sårbara för förändring eftersom man är beroende av *"rätt person på rätt plats"*.

Det är relevant att prata om målsättning eftersom en gemensam målbild både ökar gemenskapen och känslan av att uppnå det man strävar efter. I Agnitsch et al.s text så beskriver de "community action" som innebär mobilisering av lokalt boende och lokala resurser för att uppnå ett gemensamt mål. Som exempel nämner de att organisera en festival eller skapa en lokal industripark. Huvudkriteriet är enligt dem att "*the action involves local effort that benefits the community in some way*" (Agnitsch et al. 2006:40). De engagerades perspektiv ser på asylmottagningen framför allt som en möjlighet att hjälpa människor. Deras målsättning är att kunna bidra och underlätta för människor som behöver det. Mina informanter lyfter inte att de asylsökande ska stanna på bygden som en huvudsaklig målsättning. De ser det utan tvekan som något positivt om någon stannar kvar, men de har framför allt andra målsättningar med sin verksamhet.

En viktig sak att komma ihåg när det kommer till resiliens är att det också kan handla om att inte acceptera "vad som helst". Ett resilient samhälle är inte nödvändigtvis konfliktfritt (Stenbacka 2013).

6 Slutord

I den här uppsatsen utgick jag från ett intresse för den ideella organisering som skett i Näsåker och Resele för att arbeta med flyktingmottagning. Genom intervjuer och deltagande observationer har jag undersökt hur man organiserade sig praktiskt och hur verksamheten ser ut. Jag ville också lyfta några av de utmaningar de möter och fundera kring vilka möjligheter asylmottagningen har för att bidra till stärkt resiliens i bygderna. Kärnan är att lyfta fram de värden som finns i asylmottagning för landsbygdsorter. Detta har jag gjort inom kontexten för två bygder, Näsåker och Resele.

I mitt empiriska material har jag tagit del av berättelser från de engagerades vardag. De berättar hur det påverkar dem på ett personligt plan att ta del av de asylsökandes berättelser. Jag har förstått hur viktiga de enskilda engagerade är för verksamheten och hur mycket ansvar som direkt och indirekt vilar på dem. De vill finnas till för de asylsökande och lever i nuet, men ibland oroar de sig för framtiden och försöker ta hänsyn till sina egna och varandras begränsningar.

En viktig aspekt av gruppernas organisering handlar om flexibilitet och anpassning efter lokala förutsättningar. Genom organiseringen som skett i och med asylmottagning i bygderna kan sociala nätverk

bildas och stärkas. Om de engagerade och andra som bor i bygderna upplever att asylmottagningen gett positiva erfarenheter så bidrar det också till ökad tillit i bygdens relationer. Nätverk, socialt kapital och tillit är nyckeln till att stärka resiliensen i de båda orterna. Asylmottagningen kan ses som ett verktyg för att stärka dessa. Men det är viktigt att föra en diskussion om vilket ansvar ideella aktörer kan åläggas i asylmottagningen. Mina erfarenheter är att organiseringen i Näsåker och Resele representerar värden som gemenskap och inkludering. Detta kommer till uttryck inte minst i svenskundervisningen som gör det möjligt för de asylsökande att interagera med andra svensktalande i bygderna. Det är viktigt att synliggöra de värden som skapas av Asyl- och Integrationsgruppen. Det är också viktigt att synliggöra den vinst deras verksamhet ger resten av samhället. Det arbete man lägger ner för flyktingarna i bygderna underlättar för de asylsökande som får uppehållstillstånd, även om de bosätter sig på andra platser i Sverige. Ett starkare stöd för civilsamhället som står för dessa meningsskapande processer skulle även gynna asylmottagningen som helhet och de asylsökande. Behovet av stöd kan se olika ut i olika delar av landet men bör utifrån erfarenheterna i denna uppsats utformas så att det ökar synligheten, stärker föreningarnas handlingsutrymme och minskar arbetsbördan.

Avslutningsvis vill jag lyfta genus som ett perspektiv som jag på grund av brist på utrymme och tid inte kunnat inkludera i min uppsats. Bland annat så lade jag märke till att majoriteten av de engagerade är kvinnor. Det skulle vara relevant att undersöka hur genus är kopplat till integration och det civila engagemanget kring asylmottagning på landsbygdsorter. Då skulle man kunna fundera kring till exempel om och hur kön avgör vilka som engagerar sig och vad de engagerar sig i, samt vad det får för uttryck i verksamheten.

7 Referenser

Intervjupersoner:

Resele Byalags Asylgrupp - gruppintervju:

Madeleine

Marianne

Sofia

Margaretha

Leonore

Karl

Näsåkers Integrationsgrupp - individuella intervjuer:

Birgitta

Victoria

Litteratur:

Agnitsch, K. Flora, J. & Ryan, V. (2006) Bonding and Bridging Social Capital: The Interactive Effects on Community Action. *Community Development*, 37:1, 36-51, DOI:10.1080/15575330609490153.

- Bakka J.F., Fivelsdal, E. & Lindkvist, L. (2006) *Organisationsteori: Struktur - kultur - processer*. Malmö: Liber AB.
- Besser, T-L. Changes in small town social capital and civic engagement. *Journal of Rural Studies* 25 (2009) 185-193. USA.
- Buikstra, E., Ross, H., King, C. A., Baker, P. G., Hegney, D., McLachlan, K. & Rogers-Clark, C. (2010) The Components of Resilience - Perceptions of an Australian Rural Community. *Journal of Community Psychology*. Vol. 38, No. 8, 975-991 (2010). Published online in Wiley Online Library (wileyonlinelibrary.com). DOI: 10.1002/jcop.20409.
- Cook, K.S. (2005) Networks, Norms and Trust: the Social Psychology of Social Capital. *Social Psychology Quarterly* 68(1):4-14.
- Giddens, A. (2007) *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Granovetter, M. S. (1973) The Strength of weak ties. *American Journal of Sociology*, Volume 78, Issue 6 (May, 1973), 1360-1380.
- Hegney, D. G., Buikstra, E., Baker P., Rogers-Clark, C., Pearce, S., Ross, H., King, C., & Watson-Luke, A. (2007) Individual Resilience in Rural People: a Queensland Study, Australia. *Rural and Remote Health* 7: 620 (online), 2007. (Available from: <http://rrh.org.au>).
- Hylland Eriksen, T (2010) *Små platser - Stora frågor. En introduktion till socialantropologi*. Nora: Bokförlaget Nya Doxa.
- Kaijser, L. & Öhlande, M. (2011) *Etnologiskt fältarbete (2 uppl.)*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Nunn, M. (2000) Building the Bridge from Episodic Volunteerism to social capital. *Fletcher Forum of World Affairs* 24:115 - 127
- Pendall, R., Foster, K. A. & Cowell, M. (2007) Resilience and regions: Building Understanding of the Methaphor, Working Paper

2007 - 12. Berkeley, CA: Macarthur Foundation Research Network on Building Resilient Regions, Institute for Urban and Regional Development, University of California.

Pike, A., Dawley, S. & Tomaney, J. (2010) Resilience, adaptation and adaptability. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society* 2010, 3, 59-70. Doi: 10.1093/cjres/rsq001

Stenbacka, S. (2013) Bynätsprocessen - teoretiska utgångspunkter för att förstå det lokala ledarskapet. Forskningsrapport för Bredbandsforums arbetsgrupp om bynät. Forskningsrapport.

Teilmann, K (2012) Measuring social capital accumulation in rural development. *Journal of Rural Studies* 28 (2012) 458-465.

Teorell, J & Svensson, T. (2007) *Att fråga och att svara - Samhällsvetenskaplig Metod*. Malmö: Liber AB.

Tidholm, P (2014) *Norrland: essäer och repotage. (2 uppl.)*. Teg Publishing.